

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิวัฒนาการของมนุษยศาสตร์ดำเนินมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันโดยอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ร่วมกันเป็นชุมชน ทั้งขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ แต่ละคนมีความรู้ความสามารถไม่เท่าเทียมกัน ตลอดจนมีความถนัดของตนเองก็ไม่เหมือนกัน จึงต้องมีการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกันรวมตัวกัน เพื่อต่อสู้กับอันตรายต่าง ๆ และเพื่อความอยู่รอดของชีวิต มีการปกป้องคุ้มครองซึ่งกันและกัน ให้การพิทักษ์รักษาผู้อ่อนแอกว่า เช่น ทารก เด็ก คนชรา ผู้ทุพพลภาพ ผู้เจ็บป่วย ผู้ได้รับภัยอย่างอื่นอันเกิดขึ้นจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อุบัติเหตุหรือจากภัยธรรมชาติ เมื่อบุคคลมีการเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายและไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้ ผู้ที่แข็งแรงกว่าและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ก็จะเป็นผู้ให้ความคุ้มครองช่วยเหลือจนกว่าผู้เจ็บป่วยจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ การเอาใจใส่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสถานโรคภัยไข้เจ็บนี้ก่อให้เกิดการพยาบาลขึ้น

ในระยะเริ่มแรกยังไม่มีโรงเรียนพยาบาล ผู้ที่ทำการพยาบาลมักเป็นพวกอาสาสมัคร ผู้มีจิตใจเมตตากรุณา เช่น แม่ชี จะมีสตรีชั้นสูงมาทำการพยาบาลบ้างเป็นราย ๆ ก็เฉพาะในยามสงครามซึ่งเห็นแก่การบุญการกุศล โดยการออกช่วยเหลือทหารเจ็บป่วยในยามสงคราม โดยเฉพาะมิสไนติงเกิล (Miss Nightingale) ผู้ซึ่งมีจิตใจรักที่จะช่วยเหลือผู้อื่น และยังเป็นผู้สถาปนาการศึกษาพยาบาลแผนใหม่ขึ้น ตลอดชีวิตของมิสไนติงเกิลได้เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อบำเพ็ญกรณียกิจที่ยากลำบาก แม้กระทั่งสงครามไครเมีย ปี พ.ศ. 1854 มิสไนติงเกิล ได้ช่วยเหลือให้การรักษพยาบาลแก่ทหารผู้เจ็บป่วยในสงครามด้วยความวิริยะอุตสาหะและความเสียสละ มีความเมตตากรุณา เป็นที่บูชาและ

สรรเสริญของเหลาทหาร จนได้ชื่อว่า เป็นสุภาพสตรีแห่งตะเกียง (The lady of the lamp)¹

ต่อมาประชาชนและรัฐบาลของประเทศอังกฤษได้เห็นความสำคัญของการพยาบาลมากขึ้น ได้มีการตั้งโรงพยาบาลเพื่อฝึกสตรีให้มีความรู้ในการพยาบาลเพื่อเป็นเกียรติและระลึกถึงมิสไนติงเกล ซึ่งโรงเรียนพยาบาลแห่งนี้ได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนพยาบาลแห่งแรกของโลกตั้งขึ้นในโรงพยาบาลเซนต์ทอมัส ในกรุงลอนดอน เปิดทำการสอนเมื่อปี ค.ศ. 1860 รั้นักเรียนเข้าฝึกหัด 15 คน หลักสูตร 1 ปี นักเรียนพยาบาลฝึกปฏิบัติงานกับพยาบาลรุ่นเก่า ซึ่งต่อมาพยาบาลเหล่านั้นได้เข้าทำงานแทน ในระยะเวลา 30 ปีแรกมีนักเรียนพยาบาลมากกว่า 1,000 คน พยาบาลที่เรียนสำเร็จจากโรงเรียนพยาบาลแห่งนี้เป็นผู้มีความกล้าหาญ มีความรู้ความสามารถในการพยาบาลและได้ช่วยกันเผยแพร่วิชาการที่ได้เรียนมาแก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วไป

การพยาบาลมีความสำคัญต่อเพื่อนมนุษย์ และได้เจริญก้าวหน้ามาจนกระทั่งได้มีการเปิดโรงเรียนพยาบาลขึ้น เพื่ออบรมสตรีให้มีความรู้ความสามารถในการพยาบาล และสามารถให้การพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เนื่องจากความเจ็บป่วยเป็นปัญหาสำคัญที่บั่นทอนความเจริญทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติ มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เมื่อมนุษย์เราเกิดความเจ็บป่วยย่อมขาดความสามารถที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้มีความสุขได้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจน เป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจทั้งทางส่วนตัวและประเทศชาติ สำหรับในประเทศไทย โรงเรียนพยาบาลแห่งแรกคือโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ (ในปัจจุบันคือคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล) เริ่มตั้งเมื่อ พ.ศ. 2439 ซึ่งหลักสูตรการศึกษาพยาบาลได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และเกิดขึ้นใหม่ตลอดระยะเวลาที่-

¹ พินพากย์ พิทยาเกท, ประวัติการพยาบาลเดิม 1 (พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยพิทยา, 2506), หน้า 75.

ตามมาจนถึงปัจจุบันพอจะสรุปได้ดังนี้¹

1. โรงเรียนพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปัจจุบันมี 5 โรงเรียนคือ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงเรียนพยาบาลดุสิตพระมงกุฎเกล้าและอนามัย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โรงเรียนพยาบาลดุสิตพระมงกุฎเกล้าและอนามัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. โรงเรียนพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ปัจจุบันมี 7 โรงเรียนคือ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี วิทยาลัยพยาบาลสงขลา จังหวัดสงขลา วิทยาลัยพยาบาลสวรรคภ์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
3. โรงเรียนพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม ปัจจุบันมี 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนพยาบาลกองทัพอากาศ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช โรงเรียนพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงเรียนพยาบาลกองทัพเรือ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า
4. โรงเรียนพยาบาลในสังกัดเทศบาลและกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ปัจจุบันมี 2 โรงเรียนคือ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ (เดิมคือ โรงเรียนพยาบาลดุสิตพระมงกุฎเกล้าและอนามัยโรงพยาบาลวชิระ และโรงพยาบาลกลาง) ของเทศบาลกรุงเทพมหานครและโรงเรียนพยาบาลของกรมตำรวจ โรงพยาบาลตำรวจ
5. โรงเรียนพยาบาลของเอกชน ปัจจุบันมี 3 โรงเรียนคือ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ของสถาบันสภากาชาดไทย โรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่

¹ ละออ หุตากร, นิเทศวิชาชีพพยาบาล (เชียงใหม่ : ภาควิชาการพยาบาลดุสิตพระมงกุฎเกล้าและอนามัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2513), หน้า 46 - 48.

ของสภาคริสตจักร โรงเรียนพยาบาลบางกอกแชนนิทาเรียน ของมิชชันนารีในกายเซเวนเคย์ แอดเวนติสต์

การศึกษาพยาบาลของไทยได้พัฒนาตามลำดับ หลักสูตรการศึกษามีตั้งแต่ประกาศนียบัตร จนถึงชั้นปริญญาโท แต่เนื่องจากการศึกษาพยาบาลต้องประกอบด้วยความรู้ในด้านทฤษฎีและการรู้จักนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติพยาบาลผู้ป่วย และการศึกษาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแยกจากกันไม่ได้ ต้องกระทำควบคู่กันไปตลอดหลักสูตร¹ ซึ่งความเชื่อหรือปรัชญาที่ทำให้เกิดการฝึกปฏิบัติงานถือว่าเป็นพื้นฐานของวิชาชีพชั้นสูง ก็จะต้องมีการฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง² เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางและสามารถนำหลักการ วิธีการ ตลอดจนถวิวิธีการต่าง ๆ ไปใช้อย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุด +

ตั้งแต่เริ่มมีการศึกษาพยาบาลเป็นครั้งแรก มีสโนติงเกล ก็ได้กำหนดหลักสำคัญไว้ในสถานพยาบาลแห่งแรกที่โรงพยาบาลเซนต์โทมัสว่า ผู้ที่จะเป็นพยาบาลจะต้องได้รับการฝึกหัดในโรงพยาบาลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์นั้น และในการสอนจะต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอีกด้วย³

โดโรทีย์ คับเบิลยู สมิท (Dorothy W. Smith) กล่าวว่า การสอนภาคปฏิบัติเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนวิชาพยาบาล เพราะนักศึกษาจะได้เรียนรู้และมีประสบการณ์

¹ วิเชียร ทวีลาภ, "ประวัติและวิวัฒนาการของโรงเรียนพยาบาลดรุณากรรภและอนามัย, ศิริราชพยาบาล อนุสรณ์ 72 ปี (พระนคร : สำนักพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2511), หน้า 72.

² Thomas J. Brown and Scrafina Fine Brnich, Guiding a Student Teacher (New York : Harper & Row Publishers, 1962), p. 1.

³ Gerald Joseph Griffin and H. Joane King Griffin, Jensen's History and Trends of Professional Nursing (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1965), pp. 149 - 150.

ควยตนเองทั้งในเหตุการณ์ปกติและฉุกเฉินเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ความเจ็บป่วย ผู้ร่วมงาน และผู้มาติดต่อรู้จักให้การพยาบาลโดยตรง ได้ศึกษาและปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ประจำ-
วัน¹ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกถึงพฤติกรรมความเจริญพัฒนาทั้งใน
ด้านส่วนตัวและวิชาชีพของแต่ละคนอีกด้วย² ฉะนั้นในหลักสูตรการศึกษายาบาลทุกโปรแกรม
จึงต้องกำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษายาบาล นอกจากจะศึกษาความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการ
พยาบาลในห้องเรียนแล้ว จะต้องได้ทดลองนำความรู้นั้นมาปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง เพื่อให้เกิด
ความเข้าใจและทักษะ ทั้งนี้เพราะในการปฏิบัติการพยาบาลจะต้องอาศัยทั้งความรู้และทักษะ
นั่นเอง ในอดีตการศึกษายาบาล เกิดขึ้นในโรงพยาบาลควยความต้องการที่จะได้นักเรียน
นักศึกษาไว้ช่วยให้บริการแก่ผู้ป่วยที่มารับการรักษา ดังนั้น การบริหารงานพยาบาลทั้งด้าน
การศึกษาและด้านบริการจึงอยู่ใต้อำนาจเดียวกัน การดำเนินงานทั้งการศึกษาและการ
บริการพยาบาลจึงเป็นไปโดยปราศจากข้อขัดแย้งใด ๆ³

เมื่อเวลาผ่านไปการศึกษายาบาลได้มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไป ตามอิทธิพล
ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ปรัชญาของวิชาชีพ
2. การเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น การเพิ่มของประชากร สภาวะทางเศรษฐกิจ
สภาพทางการเมือง

¹ Dorothy W. Smith, Perspective on Cliniceal Teaching (New York: Springer Publishing Co., 1968), p. 3.

² สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 3
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น กรมการปกครอง, 2511), หน้า 25.

³ วิเชียร ทวีลาภ, "ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการบริการพยาบาล,"
วารสารพยาบาล 27 (เมษายน, 2521) : 91.

3. สุขภาพอนามัยของประชาชน และแนวความคิดเกี่ยวกับสุขภาพของสังคม
ซึ่งจะก่อให้เกิดความต้องการในการพยาบาล

4. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ
5. ปรัชญาและค่านิยมของประชากร
6. ระดับการศึกษาทั่ว ๆ ไปของประชากร
7. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์และเทคโนโลยี

เมื่อการศึกษามีการพัฒนาปรับปรุง บทบาทของพยาบาลก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไป
จึงเป็นการยากที่จะให้บุคคลคนเดียวทำหน้าที่ทั้ง 2 ด้าน ในเวลาเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ดังนั้นการแยกฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลจึงได้เกิดขึ้น

การแยกผู้บริหาร เป็นฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลมีทั้งผลดีและผลเสีย
ผลดีที่เห็นได้เด่นชัดคือ ความอิสระในการดำเนินงานมีงบประมาณแยกเฉพาะ ทำให้การ
บริหารงานคล่องตัวมากขึ้น มีบุคลากรแบ่งกันทำหน้าที่รับผิดชอบงานคนละด้าน มีขอบเขตของ
งานที่แน่ชัด ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายมีประสิทธิภาพดีขึ้น แต่ส่วนเสียที่มองเห็น
ไม่เด่นชัดก็คือ ความขัดแย้งในการประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทั้ง 2 ฝ่ายอาจเกิดขึ้น
ได้ตามธรรมชาติของมนุษย์ ดังที่ประเทศสหรัฐอเมริกากำลังประสบอยู่ กล่าวคือ ฝ่าย
ฝ่ายการศึกษาจะทำงานมุ่งมั่นแต่จะปรับปรุงการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป โดยไม่คำนึงถึง
สภาพความเป็นจริงว่าจะปฏิบัติได้จริงหรือไม่ และทางฝ่ายบริการก็ถือปฏิบัติไปตามประเพณี
และความคิดเดิม ไม่ได้มีการปรับปรุงหรือเตรียมสภาพการพยาบาลให้สอดคล้องกับความ
ก้าวหน้าทางการศึกษา ¹

นอกจากนี้พยาบาลฝ่ายบริการก็อาจจะไม่ให้ความร่วมมือที่ดีต่อการฝึกภาคปฏิบัติ
ของนักศึกษา อาจารย์พยาบาลจะต้องทำหน้าที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้นทั้งการสอน แนะนำ และ
ควบคุมนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งการที่จะผลิตบุคลากรทางด้านบริการพยาบาลที่มีคุณภาพ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 491 - 492.

ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง มีประสบการณ์ทางด้านการสอนเป็น
 อย่างดี มีจำนวนและสัดส่วนพอสมควรกับจำนวนนักศึกษา¹ แต่ปัจจุบันจำนวนอาจารย์มีน้อย
 มากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษา เนื่องจากสถาบันต้องขยายตัวรับนักศึกษาเพิ่มตาม
 ความต้องการของประเทศชาติและจำเป็นจะต้องส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุงให้อาจารย์มี
 โอกาสเพิ่มพูนความรู้ โดยศึกษาต่อทั้งภายในและภายนอกประเทศอีกด้วย

✓ โดยความเป็นจริงแล้วฝ่ายการศึกษาและฝ่ายการบริการพยาบาล ไม่อาจจะแยก
 กันได้โดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะทั้งสองฝ่ายมีวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันคือ การจัดและการให้บริการ
 สุขภาพที่ดีแก่ผู้ป่วยและผู้มารับบริการ สอองโสม อาสนสติกย์² ได้กล่าวว่า ฝ่ายการศึกษา
 และฝ่ายบริการจะแบ่งแยกอย่างอิสระโดยไม่ทำงานประสานกันไม่ได้ การศึกษาจะดีไม่ได้
ถ้ามีการบริการที่ไม่ดี และการบริการจะดำเนินไปไม่ได้ถ้าการศึกษาไม่ดี ฉะนั้นทั้งสองฝ่าย
 จะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกัน เข้าใจกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็น
 ฝ่ายการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาถึงความต้องการของฝ่ายบริการ เพราะการพยาบาลจะดี
 ได้นั้นบุคลากรที่ทำหน้าที่ฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
 มีความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของกันและกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา "ความ
 ต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวง-
 มหาวิทยาลัย" ว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร
 จะได้ออกกิจกรรมวิชาการด้านวิชาชีพพยาบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อความสัมพันธ์

¹ ینگเยาวิ กายูจุนจารี, "แนวโน้มของหลักสูตรมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบ-
 เทา," วารสารครุศาสตร์ 2 (ธันวาคม 2514 - 2515) : 36.

² สอองโสม อาสนสติกย์, "มีส่วนร่วมใน Clinical Experience Program
 ของนักเรียน," จดหมายเหตุการณ์พยาบาล 14 (มกราคม - ตุลาคม 2508) : 27.

อันนี้ระหว่างฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการ อันจะส่งผลต่อการผลิตพยาบาลที่มีความสามารถ ในการบริการแก่ผู้ป่วยและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างในความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในค่านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - ก. ค่านการสอนภาคทฤษฎี
  - ข. ค่านการสอนภาคปฏิบัติ
  - ค. ค่านการแต่งตำรา
  - ง. ค่านการวิจัย
2. เพื่อศึกษาถึงความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตามประสบการณ์ในการทำงาน คุณวุฒิ และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

ปัญหา

1. ความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านแตกต่างกันหรือไม่
2. ประสบการณ์ในการทำงานของพยาบาลมีผลต่อความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านและโดยส่วนรวมหรือไม่
3. คุณวุฒิทางการศึกษาของพยาบาลมีผลต่อความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านและโดยส่วนรวมหรือไม่

4. ตำแหน่งในการปฏิบัติงานของพยาบาลมีผลต่อความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านและโดยมีส่วนร่วมหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านไม่แตกต่างกัน

2. พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 -5 ปี และ 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านและโดยมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

3. พยาบาลที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไปมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านและโดยมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

4. พยาบาลประจำการและพยาบาลบริหารมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละค่านและโดยมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตรงตามความเป็นจริง เชื่อถือได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพยาบาลที่ทำงานในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 3 แห่งคือ

ก. โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ข. โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ค. โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้คือ

- ก. ด้านการสอนภาคทฤษฎี
- ข. ด้านการสอนภาคปฏิบัติ
- ค. ด้านการแต่งตำรา
- ง. ด้านการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คณะพยาบาล หมายถึง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พยาบาล หมายถึง พยาบาลที่ทำงานในโรงพยาบาลนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่น แบ่งตามลำดับเป็น

พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลประจำการที่ไม่ได้ทำหน้าที่ทางบริหาร

พยาบาลบริหาร หมายถึง ผู้ช่วยหัวหน้าตึก หัวหน้าตึก ผู้ช่วยผู้ตรวจการ ผู้ตรวจการ หัวหน้าพยาบาลแผนก และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการพยาบาลหรือหัวหน้าพยาบาล (Director of Nursing)

กิจกรรมวิชาการ หมายถึง กิจกรรมที่ตัวอย่างประชากรในการทำวิจัยครั้งนี้ ต้องการมีส่วนร่วมประกอบควบลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การสอนภาคทฤษฎี หมายถึง กิจกรรมที่พยาบาลต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับ การศึกษาในสาขาวิชาพยาบาล ตัวอย่าง เช่น การสอนในห้องเรียน การจัดและการพัฒนา หลักสูตร

การสอนภาคปฏิบัติ หมายถึง การฝึก แนะนำ ควบคุม การปฏิบัติงานของ นักศึกษาพยาบาลในคลินิกผู้ป่วย

การแต่งตำรา หมายถึง การเขียนคำสอนและการเขียนตำราในสาขา วิชาพยาบาล เขียนบทความทางวิชาการ และแปลหนังสือ

การวิจัย หมายถึง งานวิจัยด้านการแพทย์และการพยาบาลโดยทำเป็น คณะหรือโดยการให้ความร่วมมือในการวิจัยนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาพยาบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการจัดการศึกษาพยาบาล ให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์พยาบาล ในการนำเอาผลการวิจัยไปใช้เป็นแนว- ทางปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนแก่นักศึกษา
3. เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ ถ้ามีการนำเอาผลการวิจัยมาใช้จะช่วยให้ส่งเสริม มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริการ และฝ่ายการศึกษา ช่วยจัดข้อขัดแย้งที่อาจจะมีเกิดขึ้นได้
4. เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ หรือผู้ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัยและการเสนอผลการวิจัยโดยย่อ

1. ประชากรและการเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พยาบาลจากโรงพยาบาล สังกัดแพวงมหาวิทยาลัย 3 แห่งคือ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่น การเลือกตัวอย่างประชากรใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยทำการสร้าง เป็นลำดับขั้นดังนี้

ก. ตั้งวัตถุประสงค์ในการออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอยู่ในขอบเขตของการวิจัย

ข. ศึกษาถึงความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการ ตลอดจนสัมภาษณ์ถึงความต้องการที่แท้จริง นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ค. สร้างแบบสอบถามใหม่ เนื้อหาเฉพาะและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย พยายามสร้างคำถามที่สื่อความหมายอย่างชัดเจน และให้เป็นไปตามขอบเขตเนื้อหาในแต่ละวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์โดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน คุณวุฒิ และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย แบบอัตราส่วนไคลา (Rating Scale) 5 อันดับ ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) แบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการสอบภาคทฤษฎี
- 2) ด้านการสอบภาคปฏิบัติ
- 3) ด้านการแต่งตำรา
- 4) ด้านการวิจัย

ง. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วไปหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาพยาบาลต่างๆ เป็นผู้ประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

จ. ปรับปรุงแบบสอบถามจากการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาแล้ว นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับพยาบาลคนละกลุ่มกับตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split Half Method) ของเพียร์สัน (Pearson's Product -Moment Correlation Coefficient) และสเปียร์แมน-บราวน์ (Spearman -Brown)

3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรับคืนด้วยตนเอง ณ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มอบให้บุคลากรรวบรวมข้อมูลนำไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- ก. หาค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร
- ข. หาค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบจากข้อมูลที่เป็นตัวเลขด้วยวิธีประเมินค่า (Rating Scale) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้านทุกด้าน
- ค. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความต้องการเฉลี่ยในแต่ละด้านและโดยส่วนรวม ตามความแตกต่างของประสบการณ์ในการทำงาน คุณวุฒิ และตำแหน่ง

ในการปฏิบัติงาน โดยการหาอัตราส่วนวิกฤต (Critical Ratio)

5. การเสนอผลการวิจัย

เสนอในรูปบทความที่ตารางโดยแบ่งเป็นบทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบเขต ข้อตกลงเบื้องต้น คำจำกัดความ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีดำเนินการวิจัยโดยย่อ .

บทที่ 2 เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความหมายของการพยาบาลและการศึกษาพยาบาล ขอบเขตของกิจกรรมวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างบริการพยาบาลและการศึกษาพยาบาล ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือ วิธีดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย